

Päähaku, sosiaalitieteiden kandiohjelma

Valintakoe 29.5.2017

Kirjoita henkilö- ja yhteystietosi tekstaamalla.

Kirjoita nimesi latinalaisilla kirjaimilla (abcd...), älä esimerkiksi kyrillisillä kirjaimilla (абгд...).

Jos sinulla ei ole suomalaista henkilötunnusta, kirjoita sen asemesta syntymäaikasi.

Sukunimi	
Kaikki etunimet	
Henkilötunnus	
Sähköpostiosoite	
Puhelinnumero	

Tarkista sivunumeroiden avulla, että olet saanut kaikki sivut.

Kirjoita nimesi ja henkilötunnuksesi jokaiselle sivulle, vaikka et ko. sivun tehtävään vastaisikaan.

Kirjoita alla olevaan laatikkoon nimikirjoituksesi merkinä siitä, että olet tarkistanut edellä mainitut asiat.

Nimikirjoitus	
---------------	--

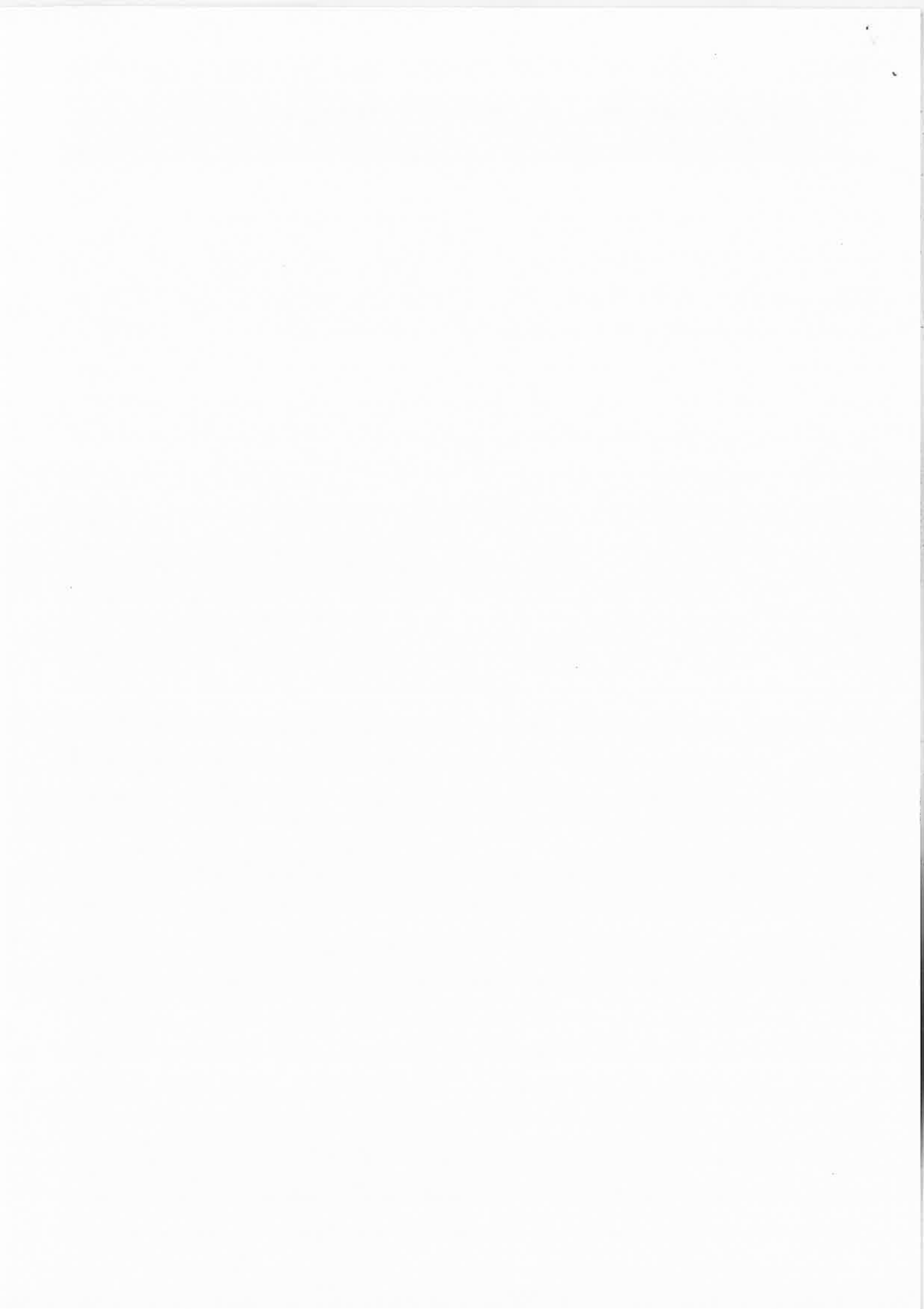
Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamasi vastaukset arvostellaan, jätä alla oleva laatikko tyhjäksi.

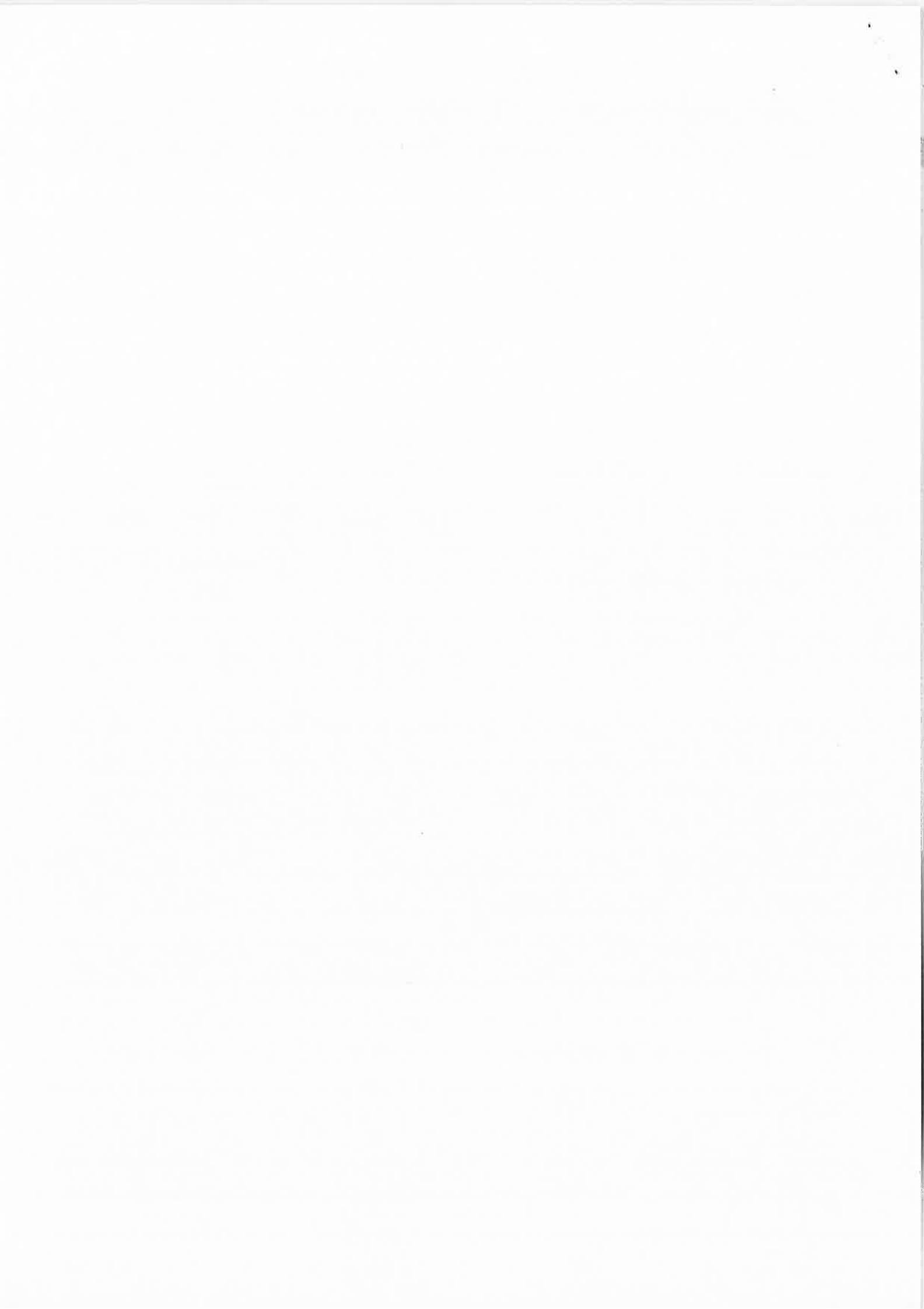
Jos haluat, että tehtäviin kirjoittamiasi vastauksia ei arvostella, kirjoita alla olevaan laatikkoon teksti "*Haluan, että vastauksiani ei arvostella*". Tässä tapauksessa saat vastauksistasi nolla pistettä.

Arvostelusta luopuminen	
-------------------------	--

Tämä sivu on yliopiston merkintöjä varten. Älä tee tälle sivulle omia merkintöjasi.

SOS 1234

Yleistä

Vastauksen on tullut olla tehtävänannon mukainen. Tehtävänannon vastaisista vastauksista ei ole annettu pisteitä.

Vastauksessa on tullut osoittaa esitettyjen asioiden ymmärtäminen. Pelkkä käsitteiden tai teorioiden mainitseminen / luetteloiminen ei ole ollut riittävä vastaus. Täydet pisteet ovat edellyttäneet käsitteiden ja teorioiden määrittelemistä ja/tai havainnollistamista tehtävänannon kontekstissa.

Vastauksilta on edellytetty selkää ja johdonmukaista esitystapaa. Tällä tarkoitetaan sitä, että teksti ei ole luettelomaista vaan siinä on rakenne (yksinkertaisimmillaan: alku, keskikohta ja loppu), teksti on sidosteista, eli lauseet ja kappaleet seuraavat toisiaan johdonmukaisessa järjestyksessä. Tekstissä ei ole turhaa toistoa. Erityisen hyvästä esitystavasta on voitu antaa 0,25 pistettä kunkin kysymyksen osalta. Huomattavan epäselvästä ja epäjohdonmukaisesta vastauksesta on voitu vähentää 0,25 pistettä kunkin kysymyksen osalta.

Vastauksen pituus ei ole korvannut puutteellisia tietoja. Tehtävänannossa määritellyn enimmäispituuden ylittäviä vastauksia ei ole arvioitu ylimenevältä osalta. Huomattavista asiavirheistä on voitu vähentää 0,25 pistettä kunkin kysymyksen osalta.

Kirjallisuuskoe

1. Tehtävänannossa kehoitettiin tarkastelemaan, miten kansalaisten hyvinvoinnin määrittely on muuttunut uusliberalistisen poliittisen diskurssin myötä. Vastauksen enimmäispituus on 2 sivua. (Saarinen, Salmenniemi & Keränen, 2014). (4,50 p.)

- Hyvinvoinnin laaja määritelmä: fyysinen ja henkinen, objektiivinen ja subjektiivinen, lyhyt ja pitkä aikaväli. (0,25 p.)
- Hyvinvoinnin määritelmästä on kiistelty. (0,25 p.)
- Perinteinen käsitys: resurssit ja niiden jakautuminen hyvinvoinnin selittäjinä. (0,25 p.)
- Onnellisuuden eli koetun hyvinvoinnin rooli kasvanut. (0,25 p.)
- Hyvinvoinnin määrittely muuttunut objektiivisesta subjektiiviseen (koetun hyvinvoinnin roolin painottuminen). (0,25 p.)
- Hyvinvoinnin määritelmän muutos liittyy laajempaan muutokseen hyvinvointivaltiollisesta rationaliteetista uusliberaaliseen kilpailuvaltioon. (0,25 p.)
- Muutos: 1980-luku: talouskasvu tuottaa hyvinvointia. 1990-luku: hyvinvointi edellytys valtion menestykselle. (0,25 p.)
- Hyvinvoinnin määrittelyn muutoksen taustalla hyvinvointivaltion ja uusliberalismin uudenlainen artikulaatio, ei edellisen korvautuminen jälkimmäisellä. (0,25 p.)
- I 1979–1987: hyvinvointivaltiollinen järkeily: järjestelmäkeskeisyys, suunnittelu-usko, valtio hyvinvoinnin tuottajana ja säätelijänä. (0,25 p.)
- II 1987–1991: yksityinen sektori ja kunnat hyvinvoinnin tuottajina. Kansalaisten tarpeiden ja valintojen huomioiminen (kuluttajuus). (0,25 p.)
- III 1991–1995: valtiokeskeisestä markkinavetoiseen hyvinvoinnin hallintaan. Kunnat ja valtio hyvinvoinnin tuottajista hyvinvoinnin järjestäjiksi. (0,25 p.)
- IV 1995–1999: talouskasvu ja kilpailukyky. Markkinalogiikka hyvinvoinnin määrittelyn ja järjestämisen lähtökohtana. (0,25 p.)
- V 1999–2014: Kilpailukyky, tehokkuus ja tuottavuus hyvinvoinnin edellytyksiksi. Hyvinvoivat kansalaiset menestyvän valtion resurssina. (0,25 p.)
- Kansalaisen muuttuminen hyvinvoinnin vastaanottajasta aktiiviseksi ja vastuulliseksi subjektiksi. (0,25 p.)
- Työ nähdään hyvinvoinnin edellytyksenä. (0,25 p.)
- Hyvinvointikäsitykseen liittyy terapeutin diskurssi (yksilö ohjataan parantamaan omaa ja toisten hyvinvointia). (0,25 p.)
- Yhteisöllisyyden korostaminen kritiikkinä holhousvaltiolle. (0,25 p.)

- Hyvinvointi tuloksena yksilön valinnoista ja vapaudesta. (0,25 p.)
- Kansalainen nähdään rationaalisena, aktiivisena ja omaa etuaan maksimoivana subjektina. (0,25 p.)
- Passiivisuus este hyvinvoinnille. (0,25 p.)
- Patologisen, syrjäytyneen kansalaisen kannustaminen ja sanktioiminen valtion taholta. (0,25 p.)
- Valtion rooli mentoroida, kasvattaa ja kannustaa. (0,25 p.)
- Hyvinvointi on ansaittava / hyvinvointi nähdään palkintona. (0,25 p.)
- Miniuniversalismi: Resurssien kohdentaminen vain heikoimmassa asemassa oleville. (0,25 p.)
- Ristiriita: kansalaisen tulisi voida hyvin mutta käyttää hyvinvointipalveluita mahdollisimman vähän. (0,25 p.)
- Diskurssin määritelmä: puhetapa joka tekee yhden näkökulman ymmärrettäväksi ja sulkee toisia näkökulmia pois. (0,25 p.)

2. Tehtävänannossa kehoitettiin määrittelemään koetun oikeudenmukaisuuden ja syrjinnän käsitteet. Lisäksi kehoitettiin pohtimaan koetun oikeudenmukaisuuden ja syrjinnän käsitteiden yhtäläisyyksiä ja eroja. Vastauksen enimmäispituus on 2 sivua. (Seppälä, Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Lipponen, 2014). (4,50 p.)

- Koettu oikeudenmukaisuus viittaa ihmisten kokemuksiin siitä, onko heitä kohdeltu kuten heitä tietyssä yhteisössä jaettujen moraalisten ja eettisten periaatteiden mukaan tulisi kohdella. (0,25 p.)
Koettua oikeudenmukaisuutta voidaan tarkastella kolmella ulottuvuudella:
- Jaon oikeudenmukaisuus tarkoittaa ihmisten kokemusta erilaisten resurssien (esim. palkkiot) jakamisen reiluuudesta. (0,25 p.)
- Tasasuhteperiaatteen mukaan resurssien jako koetaan oikeudenmukaiseksi silloin, kun kaikki saavat palkkioita antamansa panoksensa mukaan. (0,25 p.)
- Jaon oikeudenmukaisuutta voidaan arvioida myös tasan jakoperiaatteen mukaan (kaikille saman verran) tai tarve periaatteen mukaan (kaikille tarpeen mukaan). (0,25 p.)
- Menettelytapojen oikeudenmukaisuus viittaa päätöksentekoprosessissa käytettyjen muodollisten päätöksentekotapojen ja prosessien koettuun reiluuteen. (0,25 p.)
- Menettelytavat koetaan oikeudenmukaisiksi, kun päätöksiin johtavat prosessit tapahtuvat normatiivisesti hyväksytyjen periaatteiden mukaan, joista erityisen tärkeinä pidetään seuraavia sääntöjä: johdonmukaisuus, puolueettomuus, edustavuus, tiedon tarkkuus, oikaistavuus ja eettisyys. (0,25 p.)
- Johdonmukaisuudella tarkoitetaan että päätöksenteko on samanlaista tilanteesta ja henkilöstä riippumatta, puolueettomuus viittaa siihen ettei päätöksentekijä saa suosia ketään eikä hänellä saa olla omia vaikuttimia, edustavuudella tarkoitetaan sitä, että päätöksenteon kohteilla on mahdollisuus sanoa sanottavansa ennen lopullista päätöstä, tiedon tarkkuuden mukaan päätöksenteon tulee perustua tarkkaan ja kattavaan tietoon, oikaistavuus korostaa mahdollisuuksia korjata ja purkaa epäonnistuneita päätöksiä, eettisyyden mukaan päätöksentekoon ei saa sisältyä vilppiä eikä lahjontaa. (0,25 p.)
- Vuorovaikutuksen oikeudenmukaisuus tarkoittaa yhtäältä kohtelun koettua kohteliaisuutta ja arvostavuutta ja toisaalta toiminnalle annettujen selitysten koettua täsmällisyyttä ja rehellisyyttä. (0,25 p.)
- Syrjintä on käyttäytymistä (esim. välttelemistä), jonka seurauksena yksilöt tai ryhmät eivät saa toivomaansa tasapuolista kohtelua. TAI Syrjintä on yksilöiden ei-

hyväksytyä kohtelua, joka johtuu heidän ryhmäjäsenyydestään (esim. sukupuoli). (0,25 p.)

- Välitön syrjintä on ihmisten muodollisesti erilaista kohtelua jonkin ei-hyväksyttävän perusteen (esim. ihonväri, kansallisuus) nojalla (esim. sisäänpääsyn epääminen ravintolaan kansallisuuden perusteella). (0,25 p.)
- Syrjintä on välillistä silloin, kun näennäisesti puolueeton säännös, peruste tai käytäntö saattaa tiettyä sosiaalista ryhmää edustavat henkilöt epäedulliseen asemaan muihin henkilöihin nähden (esim. täydellisen suomen kielen taidon edellyttäminen tehtävän pätevyysvaatimuksissa, vaikka työtehtävät eivät sitä välttämättä edellytä). (0,25 p.)
- Häirintä henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellisena tai tosiasiallisena loukkaamisena luomalla uhkaava ilmapiiri sekä ohje tai käsky syrjiä täyttävät syrjinnän tunnusmerkit. (0,25 p.)
- Sosiaalinen erottelu on välttämätön muttei riittävä ehto syrjinnän toteutumiselle. Jotta sosiaalinen erottelu määrällisenä (esim. pidempään työssä ollut saa parempaa palkkaa kuin lyhyemmän ajan ollut) tai laadullisena (pätevämpi työntekijä saa paremman palkan kuin epäpätevämpi) muuttuu syrjinnäksi, täytyy sen tapahtua epäselvin perustein tai sillä on muita kuin alun perin tarkoitettuja seurauksia (esim. pätevämpi työntekijä saa sekä paremman palkan että kattavamman työterveyshuollon kuin epäpätevämpi). (0,25 p.)
- Syrjinnän kokemuksen syntyminen edellyttää, että uhri kokee saamansa erilaisen kohtelun sekä perustuvan hänen ryhmäjäsenyyteensä/sosiaaliseen identiteettiinsä että kokee sen olevan ansaitsematon tai epäoikeudenmukainen. (0,25 p.)
- Yhteistä koetun epäoikeudenmukaisuuden ja syrjinnän käsitteille on pyrkimys kuvata ihmisten kokemusta siitä, ettei heitä ole kohdeltu kuten heitä tietyssä yhteisössä jaettujen moraalisten ja eettisten periaatteiden, kuten puolueettomuus (molemmat ilmentävät puolueellisuutta), mukaan tulisi kohdella. (0,25 p.)
- Keskeinen ero koetun epäoikeudenmukaisuuden ja syrjinnän käsitteiden välillä on se, että syrjintä perustuu uhrin ryhmäjäsenyyteen, kun taas tiettyyn vuorovaikutussuhteeseen liittyvän koetun epäoikeudenmukaisuuden kohdalla syiden arviointi ei ole oleellista epäoikeudenmukaisuutta määriteltäessä. (0,25 p.)
- Syrjitty kokee kohtelun lähes poikkeuksetta epäoikeudenmukaisena, mutta epäoikeudenmukaista kohtelua saava ei aina pidä sitä seurauksena syrjinnästä. (0,25 p.)
- Käsitteet eroavat myös rakenteeltaan: syrjinnän käsite on yksiulotteinen (syrjintää mitataan suhteessa koettuun lopputulokseen eri tilanteissa eli onko syrjintää

tapahtunut vai ei), kun taas (epä)oikeudenmukaisuus on käsitteenä moniulotteinen ((epä)oikeudenmukaisuuden kokemuksia mitataan kolmella toisistaan erillisellä ulottuvuudella tietyssä kontekstissa). (0,25 p.)

Lisäksi enintään 0,5 pistettä on voinut saada seuraavien koettuun (epä)oikeudenmukaisuuteen ja syrjintään liittyvien käsitteiden ja ilmiöiden määrittelystä, kuvaamisesta tai havainnollistamisesta esimerkin avulla (pelkästä mainitsemisesta ei ole annettu pisteitä):

- Oikeudenmukaisuusilmapiiri kuvaa oikeudenmukaisuutta ryhmätasolla ja se tarkoittaa ryhmän jäsenten jaettuina kokemuksia ulkopuolisten tahojen oikeudenmukaisuudesta esimerkiksi koko ryhmää kohtaan. (0,25 p.)
- Ryhmän sisäinen oikeudenmukaisuusilmapiiri viittaa ryhmän jäsenten keskinäiseen kohteluun. (0,25 p.)
- Systeminen epäoikeudenmukaisuus viittaa rakenteiden ja järjestelmien tuottamaan epäoikeudenmukaisuuteen, josta esimerkkinä organisaatioissa vaikuttavien alajärjestelmien yhteensopimattomuudesta syntyvä epäoikeudenmukaisuus. (0,25 p.)
- Ryhmäsyrjintä viittaa yksilön arvioon muiden saman ryhmän jäsenten kokemasta syrjinnästä ja yksilösyrjintä viittaa henkilökohtaisesti koettuun syrjintään. (0,25 p.)
- Rakenteellinen syrjintä tarkoittaa yhteiskunnan rakenteista, käytänteistä ja tavoista johtuvaa eri asemaan asettamista, josta esimerkkinä työtehtäviin nähden kohtuuttoman korkeiden kielitaitovaatimusten asettaminen. (0,25 p.)
- Moniperustainen syrjintä viittaa tilanteeseen, jossa syrjinnän uhri kokee usean syyn vaikuttavan ei-hyväksyttävän kohtelun taustalla (esim. iäkäs muslimi maahanmuuttajana). (0,25 p.)
- Tilastollinen syrjintä viittaa tilanteeseen, jossa ihmisellä ei ole tarpeeksi tietoa johtopäätöksen tekemiseen ja hän joutuu perustamaan päätöksensä arvioon jonkin ryhmän jäsenten keskimääräisestä käyttäytymisestä (esim. työnantajalla ei ole aikaa lukea kaikkia hakemuksia teknisiä taitoja vaativaan tehtävään, hän voi jättää lukematta naisten hakemukset, jos uskoo miesten pärjäävän haussa joka tapauksessa naisia paremmin). (0,25 p.)
- Positiivinen syrjintä, jolla viitataan henkilön tai ryhmän tukemiseen erityistoimin, joita ilman hän olisi vaarassa jäädä eriarvoiseen asemaan. (0,25 p.)
- Horisontaalinen vihamielisyys, jolla tarkoitetaan kahden vertaisryhmän kilpailevaa ja vihamielistä suhtautumista toisiinsa. (0,25 p.)

- **(Epä)oikeudenmukaisuuden kokemuksia selittävien teorioiden (esim. reiluusteoria) kuvaaminen. (0,25 p.)**
- **Syrjinnän kokemukseen vaikuttavien ilmiöiden (esim. kognitiivisen arvioinnin viitekehys) kuvaaminen. (0,25 p.)**
- **Syrjivän käyttäytymisen selitysmallien (esim. ennakkoluuloisuus) kuvaaminen. (0,25 p.)**

3a. Tehtävänannossa kehoitettiin selittämään lyhyesti mitä köyhyydestä selviytyminen tarkoittaa. Vastauksen enimmäispituus on 1 sivu. (Isola, Turunen & Hiilamo, 2016). (2,25 p.)

- Selviytyminen on pystyvyyden tunteen lisääntymistä. TAI Toimiva esimerkki. (0,25 p.)

Selviytymisen edellytysten ja edistävien tekijöiden erittely ja havainnollistaminen esimerkeillä (yhteensä 0,75 p.):

- Ennakoitavuutta (esimerkiksi aikajänteen piteneminen, sosiaalisen tilan kasvaminen, taloudellinen ennakoitavuus, tunteen elämän jatkuvuudesta lisääntyminen) edistävät tulonlähteisiin liittyvän epävarmuuden vähentäminen ja hyvinvointipalveluissa katkeamattomiin asiakassuhteisiin panostaminen. (0,25 p.)
- Vastavuoroisia kohtaamisia (esimerkiksi antoivat rohkaisua; tarjosivat tasa-arvoisuuden, lohdun ja merkityksellisyyden kokemuksia; hyväksyntä, nähdyksi ja kuulluksi tuleminen, myötätunto; lisää tunnetta elämän jatkuvuudesta) edistävät sosiaali- ja terveystalvvelujärjestelmässä ammattilaisen ja asiakkaan välisten hierarkioiden purkaminen sekä myötätuntoisen kohtaamisen ja vastavuoroisen tunnustussuhteen sisäistäminen osaksi ammatillisuutta. (0,25 p.)
- Itsenäisyys (esimerkiksi ajallisen ja tilallisen vapauden laajeneminen; vapaus vaihtoehtojen ja itsenäisyyden lisääntymistä; pakon ja täytymisen affektien väheneminen; kun ei tule kuulluksi on vaikea kuulua mihinkään, itsenäisyys edellyttää vastavuoroisuutta; toimija käyttää itse valtaa, neuvottelu- ja päätösvallan lisääntyminen; arvottomuuden väistyminen); selviytymistä edistävät merkityksellisyyden kokemusten vahvistaminen sekä se, että tarjotaan mahdollisuuksia panostaa yhteiseen hyvään samalla kunnioittaen ihmisen autonomiaa ja omaehtoisuutta. (0,25 p.)
- Thompson ja Wildavsky: Tarpeiden ja voimavarojen sosiaalinen muokattavuus: ihmiset voivat muokata tarpeita ja resursseja, kyky vaihdella strategioita riippuu ihmisen sisäisistä mutta myös ulkoisista tekijöistä. (0,25 p.)
- Sen: Pystyvyyttä korostava lähestymistapa: ihmisten mahdollisuudet muuttaa resursseja tavoittelemikseen toiminnoiksi vaihtelevat ympäristöittäin. (0,25 p.)
- Kaartinen: Aineettomassa köyhyydessä kielteiset kokemukset (esimerkiksi vastoinikäymiset, arjen ahtaus, kielteiset tunteet, pakottavaksi koetut rakenteet) kietoutuvat yhteen kurjistamaan elämää. (0,25 p.)

- **Sosiaaliturvajärjestelmä luokittelee köyhiksi tai huono-osaisiksi myös niitä, jotka eivät sellaisia ole. Köyhyys ei ole vain rahan puutetta eikä selviytyminen vain toimeentulon parantumista. TAI Toimiva esimerkki. (0,25 p.)**
- **Resilienssi: Yksilön kyvykyys saavuttaa myönteisiä asioita vaikeissa tilanteissa. Käsitettä kohtaan on esitetty kritiikkiä (esim. historiaton, keskiluokkainen ja individualistinen taustaolettamus sekä kaksijakoisuus, vaikka resilienssi on epäjatkua ja liikkua prosessi). TAI Toimiva esimerkki. (0,25 p.)**

3b. Tehtävänannossa kehoitettiin vertailemaan relationaalista ja adaptiivista näkökulmaa sosiaalisen onnellisuuden selittäjänä. Vastauksen enimmäispituus on 1 sivu. (Saari, 2010). (2,25 p.)

Erityisen selkeästä ja johdonmukaisesta esitystavasta on voinut saada 0,25 pistettä.

- **Relationaalisen näkökulman määritelmä: onnellisuus on relationaalinen suhde eli sidoksissa vertailuryhmiin. (0,25 p.)**
- **Keskeistä on, kuinka ja minkä tekijän kautta ihmiset vertailevat omaa tilannettaan suhteessa muihin ryhmiin. (0,25 p.)**
- **Koetun elintason nousu lisää onnellisuutta. (0,25 p.)**
- **Onnellisuuden edistämisen keinot relationaalisesta näkökulmasta (yksi tai useampi seuraavista): viimesijaisten etuuksien nostaminen, suhteellisia eroja supistavat tulonsiirto-, palkka- ja veropolitiikat, omaisuuden kasautumiseen ja jakautumiseen vaikuttavat toimenpiteet, yhteiskunnan muokkaus vähemmän kulutuskeskeiseen suuntaan. (0,25 p.)**
- **Relationaalista näkökulmaa havainnollistava esimerkki. (0,25 p.)**
- **Adaptiivisen näkökulman määritelmä: ihmiset pitävät itsestään selvänä sitä mitä ovat saavuttaneet, eivätkä osaa arvostaa sitä arvioidessaan subjektiivista hyvinvointiaan. (0,25 p.)**
- **Tunneliefekti. (0,25 p.)**
- **Myönteiset tulevaisuuden odotukset lisäävät onnellisuutta. (0,25 p.)**
- **Onnellisuuden edistämisen keinot adaptiivisesta näkökulmasta (yksi tai useampi seuraavista): työvoiman sisäiset joustot, aktiivinen työvoimapolitiikka, elinikäinen oppiminen ja sosiaaliturvan uudistuksiin perustuvat joustoturvamallit, mahdollisuuksien luonti myös niille väestöryhmille, jotka sijoittuvat työelämän rajapintoihin. (0,25 p.)**
- **Adaptiivista näkökulmaa havainnollistava esimerkki. (0,25 p.)**

4. Tehtävänannossa kehoitettiin pohtimaan taloudellisten vaikeuksien ja elämänhallinnan suhdetta lastensuojelun kontekstissa. Vastauksen enimmäispituus on 2 sivua. (Pekkarinen, 2017). (4,50 p.)

Elämänhallinnan määrittely (yhteensä 1,30 p.):

Arki on hallussa, kun toteutuu:

- arjen rytmi (0,10 p.)
- yhteiset ruokailut (0,10 p.)
- yhdessä sovitut ajankäytön säännöt, joiden puuttuminen yhdessä (0,10 p.)
- arki rakentuu sosiaalisten suhteiden, yhteisöjen ja yksilöiden välisessä suhteessa. (0,10 p.)

Puutteet arjen hallinnassa:

- rajaton pelaaminen (0,10 p.)
- vuorokausirytmien epäsäännöllisyys (0,10 p.)
- vanhempien vaikean päihdeongelma (0,10 p.)
- vanhempien välinen parisuhdeväkivalta (0,10 p.)
- lapsen aggressiivisen käytöksen vuoksi. (0,10 p.)

- Lastensuojelun asiakkaina olevissa perheissä harmittomilta vaikuttavat arjen pulmat ovat usein sidoksissa ongelmavyöhytiin, ja näiden syy- ja seuraussuhteita on vaikea tulkita. (0,10 p.)
- Vuoden 2012 Nuorisobarometri käsitteli niin ikään hyvinvoinnin ylisukupolvisuutta ja totesi, että toimeentuloon, koulutukseen tai mielenterveyteen liittyvien tekijöiden lisäksi myös sosiaalinen luottamus periytyy. (0,10 p.)
- Nuorisobarometrikysymysten perusteella arki on hallussa, kun selviytyy arkisista tehtävistä, on tyytyväinen itseensä ja sosiaaliseen verkostoonsa, nukkuu säännöllisesti ja syö terveellisesti. (0,10 p.)
- Käytännön sosiaalityössä arvioidaan jatkuvasti perheiden arjenhallintaa ja toimintakykyä sekä erityisesti niissä ilmeneviä ongelmia, joiden tulkitaan indikoivan elämänhallinnan puutteita ja vaikeuksia. Samalla tullaan määritelleeksi hyvää ja tavoiteltavaa elämäntapaa. (0,10 p.)

Lastensuojelun perheissä esiintyvät sosiaaliset ongelmat, jotka yhteydessä taloudellisiin ongelmiin (yhteensä 2,25 p):

- Arjen- ja elämänhallinnan ongelmat usein vyyhti, johon päihteet, mielenterveysongelmat, vakavat ristiriidat ja taloudelliset vaikeudet vaikuttavat kaikki jollakin tavalla. (0,10 p.)
- Taloudellisten vaikeuksien ja lastensuojelun sosiaalityön välisestä suhteesta voidaan todeta, että taloudelliset vaikeudet indikoivat lastensuojelussa usein laajempia elämänhallintaan liittyviä pulmia. (0,25 p.)
- Sosiaalityössä vaikeudet raha-asioissa indikoivat useita muita sosiaalisia ongelmia, joita Nuorisobarometrin tuloksetkin peilaavat. (0,15 p.)
- Alkoholiperheissä vakavat taloudelliset vaikeudet, mielenterveysongelmat ja vakavat ristiriidat ovat huomattavasti muita perheitä tavallisempia. (0,25 p.)
- Mielenterveyden ongelmat ovat yhteydessä perheiden pitkäaikaisiin taloudellisiin vaikeuksiin. 40 % vanhempien mielenterveysongelmista kertoi myös lapsuudenperheen taloudellisista vaikeuksista, kun osuus muiden kohdalla oli 15 prosenttia. (0,25 p.)
- Taloudellisia vaikeuksia lapsuudenperheessään kokeneista 28 prosenttia kertoi vanhemmillaan olleen alkoholi-ongelmia, kun taas vastaajista, joilla taloudellisia vaikeuksia ei ollut, vain 9 %. (0,25 p.)
- Taloudellisten vaikeuksien kanssa kamppailevissa perheissä myös vanhempien mielenterveysongelmat ja sairastelu, perheen vaikeat ristiriidat, vanhempien ero ja jopa koulukiusaaminen olivat tavallisempia kuin muissa perheissä. (0,25 p.)
- Taitamattomaan rahankäyttöön liittyvä ylivelkaantuminen, pikavipit ja asuntovuokratilaukukset ovat tavanomaisia ilmiöitä lastensuojelussa. (0,25 p.)
- Huostaanottoasiakirjoissa taloudelliset vaikeudet nousevat esiin silloin, kun ne ovat seurausta ongelmakäyttäytymisestä – kuten holtittomasta rahankäytöstä, joka liittyy usein vanhempien mielenterveysongelmiin, osaamattomuuteen ja päihderiippuvuuteen – sekä silloin, kun ne johtavat lapsen kannalta kohtuuttomiin tilanteisiin. (0,25 p.)
- Taloudellisten vaikeuksien seurauksena lapsella voi olla puutetta perustarpeista, kuten ruuasta, vaatteista ja hygieniasta. (0,25 p.)

Lastensuojelun esiintyvyys perheissä, joissa taloudellisia vaikeuksia (yhteensä 0,6 p.):

- Lastensuojelun sosiaalityö tavallisempaa perheissä, joissa oli taloudellisia vaikeuksia. Taloudellisia vaikeuksia lapsuudessaan kokeneista vastaajista 24

prosenttia kertoi perheensä olleen tekemisissä lastensuojelun kanssa, kun taloudellisesti pärjäävistä perheistä näitä oli vain 7 %. (0,25 p.)

- Nuorisobarometrin mukaan Ilmiötä voi tarkastella myös lastensuojelun näkökulmasta. Peräti 40 % vastaajista, jotka kertoivat perheensä olleen tekemisissä lastensuojelun sosiaalityön kanssa, kertoi myös taloudellisista vaikeuksista perheessään. Tätä havaintoa tukevat myös aiemmat lastensuojelun asiakkuuden syitä koskevat tutkimukset (esim. Heino 2009). Toimeentulo-ongelmat ovat vahvasti yhteydessä lastensuojelun tarpeeseen. (0,25 p.)
- Nuorisobarometrin mukaan 17 %:lla vastaajista oli ollut taloudellisia vaikeuksia perheessään, kun vastaaja oli peruskouluikäinen. (0,10 p.)

Lastensuojelun sosiaalityön keinot puuttua (yhteensä 0,35 p):

- Liiallinen keskittyminen arjenhallinnan ja toimintakyvyn lisäämiseen voi kuitenkin vaikeuttaa niiden taustalla vaikuttavien tekijöiden havaitsemista. Niiden taustatekijät eivät poistu, vaikka arki saataisiin hallintaan. (0,10 p.)
- Lastensuojelun tarve ei saa johtua perheen taloudellisesta tilanteesta. (0,10 p.)
- Taloudellinen avustaminen onkin käytetyin lastensuojelun avohuollon tukitoimenpide mutta toistuessaan ja pitkittyessään taloudellisista vaikeuksista voi tulla myös yksi huostaanoton perusteista. Tällöin taloudellisista vaikeuksista tulee elämänhallinnan vaikeuksia ilmentävä indikaattori ja jopa peruste lapsen huostaanotolle. (0,15 p.)

Lisäksi 0,10 pistettä/alakohta on voinut saada, jos on tuonut esiin, että hyvinvointiyhteiskunnassa on:

- puututtava hanakammin perheiden alkoholinkäyttöön
- tuettava mielenterveysongelmaisten perheiden lapsia
- turvattava lapsiperheiden taloudellinen toimeentulo sekä varmistettava perheiden turvakoti- ja pariterapiapalvelut
- varattava lastensuojelun sosiaalityölle riittävät resurssit, jotta työntekijät pystyvät antamaan lapsille aikaa luottamussuhteiden luomiseksi
- selitettävä lapsille ja nuorille iän vaatimalla tavalla, mitä heidän elämässään tapahtuu
- vahvistettava sosiaalityöntekijöiden osaamista lapsikeskeisessä ja -lähtöisessä työskentelyssä.

Lisäksi 0,10 pistettä on voinut saada, jos on tuonut esiin, että:

- Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2013 köyhtyminen tai syrjäytyminen uhkasi 17,4 prosenttia suomalaisista (Suomen virallinen tilasto 2013) ja vuonna 2012 suomalaislasten pienituloisuusaste oli 9,4 prosenttia (Suomen virallinen tilasto 2012). Pienituloisuusaste vaihtelee kuitenkin huomattavasti perheen kokoonpanon mukaan. Vuonna 2010 pienituloisuusaste oli kahden huoltajan lapsiperheissä 10 prosenttia, kun se yhden huoltajan perheissä oli 24 prosenttia.

AINEISTOKOE

Pelkästä aineiston tai kirjallisuuden käsitteiden ja teorioiden mainitsemisesta / luetteloimisesta ei ole annettu pisteitä. Pisteiden saaminen on edellyttänyt vastaukselta käsitteiden ja teorioiden liittämistä tehtävänannon aihepiiriin. Kunkin vastauksen enimmäispituus on 3 sivua.

5. Tehtävänannossa kehoitettiin pohtimaan, onko hallitusohjelman kärkihankkeen mahdollista saavuttaa tavoitteensa vähentää eriarvoisuutta. Lisäksi esitetyt näkemykset kehoitettiin perustelemaan valintakoekirjallisuuden pohjalta. Vastauksen enimmäispituus on 3 sivua. (6,0 p.)

Pelkästä aineiston referoinnista tai valintakoekirjallisuuden käsittelystä aineistosta irrallaan ei ole saanut pisteitä. Yhden näkökohdan esittämisellä (esim. vapaaehtoistyön merkitys) on voinut saada pisteitä vain yhdestä alla olevasta kohdasta.

Erityisen selkeästä ja johdonmukaisesta esitystavasta on voinut saada 0,25 pistettä.

- Kärkihankkeen epäselvyys ja tulkinnanvaraisuus. (0,25 p.)
- Kärkihankkeen kohderyhmän problematisointi. (0,25 p.)
- Esimerkki kohderyhmästä, joka jää kärkihankkeen ulkopuolelle. (0,25 p.)
- Kärkihankkeen toimenpiteiden problematisointi. (0,25 p.)
- Esimerkki eriarvoisuutta vähentävästä toimenpiteestä, joka jää kärkihankkeen ulkopuolelle. (0,25 p.)
- Toimijoiden yhteistyö vs. palveluiden pirstaloitumisen uhka. (0,25 p.)
- Eriarvoisuutta ylläpitävät rakenteet. (0,25 p.)
- Resurssien kohdentamisen problematisointi. (0,25 p.)
- Eriarvoisuuden syihin vs. seurauksiin puuttuminen. (0,25 p.)
- Yksittäisten hankkeiden vaikutus yleisemmällä tasolla. (0,25 p.)

Saari, 2010

- Onnellisuus politiikan tavoitteena. (0,25 p.)
- Layard: onnellisuuden esteenä on yhteiskunnallinen eriarvoisuus ja siitä seuraava turvattomuus, keskinäinen kilpailu ja vertailu. (0,25 p.)

- Layard: yhteiskuntapolitiikan painopisteen tulisi olla eriarvoisuuden hillinnässä, välineinä eroja tasaava verotus ja työllisyyden takaamiseen tähtäävä talouspolitiikka. (0,25 p.)
- Frey: statusetsintä vähentää onnellisuutta. (0,25 p.)
- Frey: politiikan desentralisointi ja suora demokratia onnellisuutta lisäävinä politiikkavälineinä. (0,25 p.)
- Riski- ja resurssikeskeinen hyvinvointipolitiikka. (0,25 p.)
- Koettu hyvinvointi. (0,25 p.)
- Elämänhallinnan ongelmien yleisyys. (0,25 p.)
- Enemmistön diktatuuri. (0,25 p.)
- Sosiaalipolitiikan muutos tasa-arvosta työllisyyden ja tuottavuuden edistämiseen. (0,25 p.)
- Eriarvoisuutta koskevat kehykset korvaantuneet kannustinloukkunäkökulmalla. (0,25 p.)
- Ihmisten koetun hyvinvoinnin individualisoiminen omiin valintoihin sivuuttaa instituutioiden luomat mahdollisuudet. (0,25 p.)
- Onnellisuus on kytköksissä adaptiivisuuteen: myönteiset tulevaisuuden odotukset lisäävät onnellisuutta. (0,25 p.)
- Onnellisuuden edistämisen keinot adaptiivisesta näkökulmasta (yksi tai useampi seuraavista): työvoiman sisäiset joustot, aktiivinen työvoimapolitiikka, elinikäinen oppiminen ja sosiaaliturvan uudistuksiin perustuvat joustoturvamallit, mahdollisuuksien luonti myös niille väestöryhmille, jotka sijoittuvat työelämän rajapintoihin. (0,25 p.)
- Onnellisuus on kytköksissä relatiivisuuteen: koetun elintason nousu lisää onnellisuutta. (0,25 p.)
- Onnellisuuden edistämisen keinot relationaalisesta näkökulmasta (yksi tai useampi seuraavista): viimesijaisten etuuksien nostaminen, suhteellisia eroja supistavat tulonsiirto-, palkka- ja veropolitiikat, omaisuuden kasautumiseen ja jakautumiseen vaikuttavat toimenpiteet, yhteiskunnan muokkaus vähemmän kulutuskeskeiseen suuntaan. (0,25 p.)
- Tasapainoisuus lisää onnellisuutta. (0,25 p.)
- Onnellisuuden edistämisen keinot tasapainoisuuden näkökulmasta (yksi tai useampi seuraavista): työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, tietotekniikan luomat mahdollisuudet ja haitat sekä aluerakenteen toimivuuteen liittyvät kysymykset. (0,25 p.)

- **Yhteisöllisyys lisää onnellisuutta. (0,25 p.)**
- **Onnellisuuden edistämisen keinot yhteisöllisyyden näkökulmasta (yksi tai useampi seuraavista): yhteiskunnallinen aktiivisuus palkkatyön ulkopuolella, vapaaehtoistyö. (0,25 p.)**
- **Legitimiteetti: hyvinvointivaltiota esikuvallisena pitävät ovat onnellisia. (0,25 p.)**
- **Onnellisuuden edistämisen keinot legitimitietin näkökulmasta: uudistuskykyisen ja kattavan hyvinvointivaltion ylläpito. (0,25 p.)**
- **Onnellisuuden edistämisen haasteet. (0,25 p.)**
- **Sosiaalisen onnellisuuden politiikka osana sosiaalisten mahdollisuuksien politiikkaa. (0,25 p.)**

Isola, Turunen & Hiilamo, 2016

- **Yli puoli vuotta kestänyt työttömyys altistaa kasaantuville ongelmille. (0,25 p.)**
- **Suomalainen perusturva ei asumiskustannusten jälkeen riitä kattamaan kohtuullista minimikulutusta. (0,25 p.)**
- **Köyhyys vähentää mielekkään ja merkityksellisen tekemisen mahdollisuuksia ja/tai koettua arvostusta. (0,25 p.)**
- **Huono-osaisuus tarkoittaa usein masentuneisuutta ja/tai yksinäisyyttä ja/tai nälkää ja huonoa terveyttä ja/tai heikentyntä tyytyväisyyttä elämään. (0,25 p.)**
- **Köyhyys ja sairaus vahvistavat toisiaan. (0,25 p.)**
- **Pienituloisilla ei välttämättä ole varaa ostaa lääkkeitä tai halua ja osaamista hakea taloudellista tukea niihin. (0,25 p.)**
- **Köyhyys ja häpeä. (0,25 p.)**
- **Resilienssi. (0,25 p.)**
- **Selviytyminen: pystyvyyden tunteen lisääntymistä ja pakkojen poistumista. (0,25 p.)**
- **Selviytymistä edistää ennakoitavuus: tulojen säännönmukaisuus ja elämän ennakoitavuus. (0,25 p.)**
- **Ennakoitavuuden kannalta hyvinvointipalveluissa olisi tärkeää panostaa katkeamattomiin asiakassuhteisiin. (0,25 p.)**
- **Selviytymistä edistävät vastavuoroiset kohtaamiset. (0,25 p.)**
- **Vastavuoroiset kohtaamiset tuovat tasa-arvoisuuden ja/tai lohdun ja/tai merkityksellisyyden kokemuksia. (0,25 p.)**
- **Vastavuoroisuutta edistää ammattilaisen ja asiakkaan välisten hierarkioiden purku sosiaali- ja terveystaloudellisten palvelujärjestelmässä. (0,25 p.)**

- Vastavuoroisuutta edistää myötätuntoinen kohtaaminen ja vastavuoroinen tunnustussuhde osana ammatillisuutta. (0,25 p.)
- Vastavuoroisuutta edistää omaehtoinen ja merkityksellinen toiminta esim. vapaaehtoistyö. (0,25 p.)
- Selviytymistä edistää itsenäisyys. (0,25 p.)
- Ihmisen autonomiaa kunnioittavat ja omaehtoisuuteen perustuvat yhteydet panostaa yhteiseen hyvään. (0,25 p.)
- Luonto ja/tai rukous ja/tai tietty rituaalisuus saa ihmisen voimaantumaan. (0,25 p.)
- Thompson ja Wildavsky: neljä vaihtoehtoista tilannetta tarpeiden ja voimavarojen sosiaalisesta muokattavuudesta. (0,25 p.)
- Sen: pystyvyyttä korostava lähestymistapa, joka painottaa kulttuurisen ja sosiaalisen ympäristön merkitystä. (0,25 p.)
- Kaartinen: aineeton köyhyys. (0,25 p.)
- Sosiaaliturvajärjestelmä luokittelee köyhiksi tai huono-osaisiksi myös niitä, jotka eivät sellaisia ole ja/tai köyhyys ei ole vain rahan puutetta eikä selviytyminen vain toimeentulon parantumista. (0,25 p.)
- Hyvinvoinnin esteitä kaatava dominoefekti. (0,25 p.)

Pekkarinen, 2017

- Arjenhallinta elämänhallinnan indikaattorina: elämänhallinta tarkoittaa ihmisen kokonaisvaltaista toimintakykyä ja kykyä kiinnittyä kulttuurisesti normitettuun ja yhteisesti hyväksytyyn elämänmenoon. (0,25 p.)
- Ovatko sosiaaliset ongelmat seurausta arjenhallinnan vaikeuksista tai päinvastoin. (0,25 p.)
- Liiallinen keskittyminen arjenhallinnan ja toimintakyvyn lisäämiseen voi vaikeuttaa niiden taustalla vaikuttavien tekijöiden havaitsemista. (0,25 p.)
- Kasautuneet sosiaaliset ongelmat. (0,25 p.)
- Ylisukupolvisuuden ilmiö. (0,25 p.)
- Moniammatillisen osaamisen tarve on lisääntynyt. (0,25 p.)
- Mielensterveysongelmiin liittyvä stigma. (0,25 p.)
- Päihteidenkäyttö ja elämänhallinta. (0,25 p.)
- Perheiden alkoholinkäyttöön puututtava hanakammin. (0,25 p.)
- Mielensterveysongelmat ja elämänhallinta. (0,25 p.)
- Tuettava mielensterveysongelmaisten perheiden lapsia. (0,25 p.)
- Taloudelliset vaikeudet ja elämänhallinta. (0,25 p.)

- Turvattava lapsiperheiden toimeentulo, varmistettava perheiden turvakoti- ja pariterapiapalvelut. (0,25 p.)
- Vakavat ristiriitaisuudet ja elämähallinta. (0,25 p.)
- Suhteiden tukeminen ja korjaaminen ovat sosiaalityön vaikeimpia tehtäviä. (0,25 p.)
- Luottamussuhteiden merkitys. (0,25 p.)
- Lastensuojelun sosiaalityölle riittävät resurssit, jotta työntekijät pystyvät antamaan lapsille aikaa. (0,25 p.)
- Lapsille ja nuorille tulisi selittää iän vaatimalla tavalla, mitä heidän elämässään tapahtuu. (0,25 p.)
- Vahvistettava sosiaalityöntekijöiden osaamista lapsikeskeisessä ja -lähtöisessä työskentelyssä. (0,25 p.)
- Ongelmien taustalla on usein laajoja yhteiskuntarakenteisiin, alueellisuuteen sekä sosiaaliseen pääomaan liittyviä tekijöitä. (0,25 p.)

Seppälä, Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Lipponen, 2014

- Jakava oikeudenmukaisuus. (0,25 p.)
- Menettelytapojen oikeudenmukaisuus. (0,25 p.)
- Vuorovaikutuksen oikeudenmukaisuus. (0,25 p.)
- Epävarmuuden hallintateoria. (0,25 p.)
- Ryhmäarvomalli. (0,25 p.)
- Syrjintä. (0,25 p.)
- Syrjinnän kokemuksen syntyminen. (0,25 p.)
- Luokittelu ja sosiaalinen identiteetti. (0,25 p.)
- Stereotypiat ja ennakkoluulot. (0,25 p.)
- Ryhmienväliset uhkakokemukset tai -havainnot. (0,25 p.)
- Rakenteelliset tekijät, jotka synnyttävät ja ylläpitävät epäoikeudenmukaista kohtelua ja syrjintää. (0,25 p.)
- Rasistiset olosuhteet. (0,25 p.)
- Uhrien kokemukset epäoikeudenmukaisesta kohtelusta tai syrjinnästä. (0,25 p.)
- Positiivinen erityiskohtelu. (0,25 p.)

Saarinen, Salmenniemi & Keränen, 2014

- Uusliberaali hallinta, joka etenee yksilön valintojen ja vapauden kautta. (0,25 p.)
- Hajautettu hallinta. (0,25 p.)

- **Terapeuttinen diskurssi. (0,25 p.)**
- **Terapeuttinen ja uusliberaali sulautuvat yhteen yksilön subjektiviteettiin ja sen muovaamiseen kohdistuvan vallankäytön kautta. (0,25 p.)**
- **Siirtymä objektiivisen hyvinvoinnin painottamisesta subjektiiviseen. (0,25 p.)**
- **Hyvinvoinnin määrittäminen kysymykseksi elämänhallinnasta. (0,25 p.)**
- **Olennaista ei niinkään rakenteellisten eriarvoisuuksien syiden poistaminen kuin yksilöllinen kyky selvitä niiden aiheuttamista seurauksista. (0,25 p.)**
- **Uudenlainen ymmärrys kansalaisuudesta: osallistuva, taitojaan, tietojaan ja itseään kehittävä yksilö, joka tarkkailee ja muokkaa itseään ja käytöstään. (0,25 p.)**
- **Uudenlaisen kansalaisuuden vastinpari: syrjäytynyt kansalainen. (0,25 p.)**
- **Kansalaisten kannustaminen. (0,25 p.)**
- **Vastuu ja valinnat. (0,25 p.)**
- **Kansalaisten hyvinvointi ei niinkään arvo ja päämäärä sinänsä vaan resurssi kilpailukyvyn parantamiselle. (0,25 p.)**
- **Uusliberalistinen tulkinta universalismista. (0,25 p.)**
- **Hyvinvointivaltiollisen ja uusliberalistisen järjelyn jännitteinen rinnakkaiselo. (0,25 p.)**
- **Biopolitiikka. (0,25 p.)**

6. Tehtävänannossa kehoitettiin analysoimaan minkälaista kansalaisuutta hallitusohjelman kärkihanke ilmentää ja tuottaa. Perustele näkemyksesi valintakoekirjallisuuden pohjalta. Vastauksen enimmäispituus on 3 sivua. (6,0 p.)

Vastauksen tulee sisältää seuraavat seikat, niin että tuo esiin aineistosta sellaisia kohtia, joissa oman näkemyksen mukaan voi nähdä esiin tuomiaan kansalaisuuden ilmentämiseen ja tuottamiseen liittyviä seikkoja. Aineistoesimerkeistä voi saada pisteitä 0,1 – 1,0 sen mukaan, kuinka ansiokkaasti osaa esimerkkejä hyödyntää. Pelkkä kärkihankkeen osahankkeiden luettelointi tai sisältö ei siis riitä pisteisiin. Pistemäärät ovat enimmäispistemääriä, joihin sisältyvät myös esimerkeistä annettavat pisteet.

- Hallitusohjelman kärkihankkeessa näkyy uusliberaali järkeily ja siirtymä hyvinvointivaltiollisesta rationaliteetista kohti uusliberaalia kilpailuvaltiota. (0,15 p.)
- Edellä mainitut järkeilyt yhdessä muuttavat olennaisesti ymmärrystä kansalaisuudesta. Uusliberaali järkeilyn mukaisesti yhteiskunnallisen vastuun sijasta yksilöllä on vastuu hyvinvoinnistaan. (0,15 p.)
- Kärkihanke kutsuu esiin uudenlaista kansalaissubjekteja ja siinä on nähtävillä myös arvoja ja käsitteitä, joihin uusliberaali retoriikka tukeutuu. (0,15 p.)
- Siirtymä hyvinvointivaltiollisesta uusliberaaliin artikulaatioon näkyy siinä, että painotetaan subjektiivista eli yksilön näkökulmaa. (0,15 p.)
- Uusliberaali artikulaatio hyödyntää hyvinvointia määritellessään terapeuttista diskurssia. (0,15 p.)
- Terapeuttinen ja uusliberaali sulautuvat yhteen yksilön subjektiviteetin ja sen muovaamiseen kohdennetun vallankäytön kautta, johon liittyy kansalaisen velvoite elämänhallintaan, itsensä kehittämiseen ja luovuuteen. Näihin valtio ohjaa yksilöä. Tämä näkyy selvästi myös kärkihankkeessa. (0,30 p.)
- Kärkihankkeessa näkyy valtiolle uusliberaalin rationaliteetin mukaisesti muodostuvat kaksi subjektiasemaa. Yhtäältä valtio on valistava ja kasvattava vanhempi, joka kamppailee saadakseen uppiniskaiset kansalaiset toimimaan omaksi ja valtion parhaaksi sekä toisaalta terapeuttinen valmentaja, joka aktivoi, kannustaa ja konsultoi kansalaisten hyvinvointia terapeuttisen diskurssin mukaisesti. (0,30 p.)
- Sosiaaliset ongelmat ymmärretään ensisijaisesti ongelmaryhmien kyvyttömyytenä hallita elämää, joka näkyy kärkihankkeessa mm. haavoittuvien kansalaisten puhutteluna. (0,15 p.)

- Uusliberaalille hallinnalle on ominaista yksilön valintojen ja vapauden kautta tapahtuva hallinta. Tällöin yksilöiden subjektiviteetista tulee entistä keskeisempi hallinnan kohde. (0,20 p.)
- Uusliberaalin rationaliteetin mukaisesti kansalaisten hallinta hajaantuu ja monipaikkaistuu ja sitä harjoitetaan yhä enemmän erilaisten yhteisöjen kuten kolmannen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan kautta. Kärkihankkeessa tämä näkyy erityisesti rahoitettavien hankkeiden kohdalla. (0,20 p.)
- Kärkihankkeessa on nähtävissä myös se, kuinka kansalaisen hallinnan välineeksi terapeuttinen diskurssin avulla tarjotaan oman itsen tulkintaa, arvioimista ja käytöksen korjaamista. Kansalaiselta odotetaan vastuunottokykyä. (0,20 p.)
- Kärkihankkeessa kansalaisille tarjoutuu uusliberalismille ominaisesti enemmän vastuun ottamista niin oman, läheisten kuin koko yhteiskunnankin hyvinvoinnin tuottamisesta. Kansalaisten hyvinvointi ei näyttäydy niinkään arvona ja päämääränä sinänsä vaan resurssina kilpailukyvyyn parantamiselle. (0,30 p.)
- Valtiolle tarjoutuvana tehtävänä kärkihankkeessa voi nähdä henkisenä valmentajana toimimisen. Valtio haluaa kasvattaa yksilön vastuuta kannustamalla ja tukemalla. Kannustaminen kohdistuu paitsi elämänhallintaan, hyvinvoinnin lisäämiseen ja työhön myös terveyskäyttäytymiseen. (0,30 p.)
- Muutoksen keskiössä on näin ollen ihmisen persoonan ja käytöksen muokkaaminen psykologisen tiedon ja tekniikoiden avulla, mikä on avain paitsi yksilön psyykkisen maailman työstämiseen ja muuttamiseen myös yhteiskunnan muutokseen. (0,20 p.)
- Kärkihanke ilmentää uusliberalismille ominaista ihannekanalaista, joka toteuttaa kansalaisuuttaan valintojen ja kuluttajuuden kautta. (0,20 p.)
- Uusliberaalin rationaliteetin mukaisesti kansalaisuudessa on kaksi puolta: aktiivinen ja passiivinen, sekä subjekti ja objekti. (0,20 p.)
- Hyvinvoivan ja itseään hallinnoivan kansalaisen vastaparina on patologinen, syrjäytynyt kansalainen, joka ei kykene tai halua ottaa vastuuta hyvinvoinnistaan ja elämänsä hallinnasta. (0,20 p.)
- Ihannekansalainen toteuttaa yksilöllistä itsensä toteuttamista, valtautumista, mikä toteutuu ja toteutuu onnellisuuden kautta. Ihannekansalaisella on myös resilienssiä. (0,20 p.)
- Ihannekansalainen kantaa enemmän vastuuta hyvinvoinnistaan ja on terapeuttisen diskurssin mukaan aktiivinen, rationaalinen, vastuullinen, omatoiminen, osallistuva ja taloudellisesti tuottava yksilö sekä hyvinvointipalvelujen kuluttaja. (0,20 p.)

- Hän hallinnoi itseään ja tuottaa oman itsenäisyytensä edellytykset, osallistuu kansakunnan kilpailukyvyyn tuottamiseen palkkatyön ja yrittäjyyden kautta ja auttaa ylläpitämään peruspalveluja niille, jotka eivät kykene muuttumaan. (0,20 p.)
- Kansalainen kehittää jatkuvasti taitojaan, tietojaan, käyttäytymistään ja itseään. (0,15 p.)
- Kansalaisista tulee kärkihankkeenkin mukaan uusliberaalin rationaliteetin mukaisia terapeutin interventiot objekteja ja subjekteja tavoitteena terve ja elinvoimainen kilpailukyvyyn subjekti. (0,20 p.)
- Ideaalikansalaisen tulee selvittää omin voimin mahdollisimman pitkälle, jotta niukkojen resurssien peruspalvelut voidaan kohdentaa paremmin niille, jotka eivät pysty tai halua muuttua riippumattomiksi subjekteiksi. (0,20 p.)
- Hyvinvoiva kansalainen on ensisijaisesti resurssi kansakunnan taloudelliseen menetykseen, ja jolle eriarvoisuus on uhka. (0,20 p.)
- Toisaalta kärkihankkeessa on nähtävissä myös hyvinvointivaltiollisen järjestyksen artikuloituminen uusliberalistisen järjestyksen kanssa ja näin muuttaa olennaisesti ymmärrystä kansalaisuudesta yhteisöllisyyteen ja välittämiseen vedoten. (0,15 p.)

7. Tehtävänannossa kehoitettiin arvioimaan kärkihankkeen vaikutuksia syrjinnän näkökulmasta. Perustele arviosi valintakoe kirjallisuuden pohjalta. Vastauksen enimmäispituus on 3 sivua. (6,0 p.)

- Syrjinnän määritelmä: käyttäytymistä jonka seurauksena yksilöt tai ryhmät eivät saa tasapuolista kohtelua. (0,25 p.)
- Syrjinnän määritelmä: yksilöiden ryhmäjäsenedystä johtuva ei-hyväksyttävä kohtelu. (0,25 p.)
- Ennakkoluulo: tiettyyn ryhmään kohdistuva asenne tunne tai käyttäytyminen, joka ilmentää suoraan tai epäsuorasti kielteistä suhtautumista. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja syrjinnän puute (positiivinen diskriminatio). (0,25 p.)
- Kärkihanke ja välitön syrjintä (erottelu), perusteet esim. ihonväri, seksuaalinen suuntautuminen, kansallisuus, uskonto, sukupuoli, etninen tausta, kulttuuri. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja välillinen syrjintä: ryhmän saattaminen epäedulliseen asemaan näennäisen puolueettoman säännöksen, perusteen tai käytännön myötä. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja syrjinnän kokemuksen edellytykset: uhri kokee kohtelun perustuvan hänen a) sosiaaliseen identiteettiinsä tai ryhmäjäsenedyteen, ja b) olevan ansaitsematonta & epäoikeudenmukaista. (0,25 p.)
- Kärkihankkeen vaikutusten todentaminen vaikeaa syrjinnän objektiivisten kriteerien puuttuessa. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja syrjinnän kokemus. Subjektiiivinen: valppausvääristymä (kokee tulleen syrjityksi todellista useammin). (0,25 p.)
- Kärkihanke ja syrjinnän kokemus. Subjektiiivinen: minimointivääristymä (kokee tulleen syrjityksi todellista harvemmin). (0,25 p.)
- Kärkihanke ja syrjinnän kokemus. Usea yhtäaikainen syy: moniperusteinen syrjintä. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja horisontaalinen vihamielisyys: kahden vertaisryhmän kilpaileva ja vihamielinen suhtautuminen toisiinsa. (0,25 p.)
- Syrjinnän takana sosiaalinen luokittelu, esimerkki. (0,25 p.)
- Syrjinnän takana stereotypointi, esimerkki. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja syrjintä minimaalisten ryhmien asetelmassa. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja sosiaalisen identiteetin/kategorisoinnin teoriat: tarve positiiviseen sosiaaliseen identiteettiin; hankitaan ryhmien välisellä vertailulla ja toisten ryhmien kustannuksella. (0,25 p.)
- Kärkihanke ja uhkakokemukset. Uhkakokemukset ja -havainnot ennustavat syrjintää, kun uhan katsotaan kohdistuvan itselle tärkeään sosiaaliseen identiteettiin. (0,25 p.)

- **Kärkihanke ja rakenteellinen syrjintä. Rakenteelliset tekijät syrjinnän ylläpitäjinä, yhteiskunnan käytänteistä ja tavoista johtuva eriarvoiseen asemaan asettaminen. (0,25 p.)**
- **Kärkihanke ja yleinen ilmapiiri: rasistiset olosuhteet, joissa käytänteet, toiminnot ja rakenteet tuottavat ja ylläpitävät rasistisia mielikuvia. (0,25 p.)**
- **Kärkihanke ja systeeminen epäoikeudenmukaisuus: eri alajärjestelmien yhteensopimattomuus.**
- **Kärkihankkeen kohderyhmät: toiset ryhmät suuremmassa vaarassa joutua syrjityiksi (ryhmästatus).**
- **Psykologisten ja sosiaalisten seuraamusten välttämisyrittäminen: takaa syrjintätilanteessa paremman itsetunnon ja hallinnan kokemuksen. (0,25 p.)**
- **Kärkihankkeen kohderyhmät: Ryhmästatus ja itsetunto syrjintätilanteessa. (0,25 p.)**
- **Kärkihankkeen kohderyhmät: Syrjintä-samastuminen -malli (RIM): lisää samastumista omaan ryhmään ja lievittää psyykkisiä kielteisiä vaikutuksia. (0,25 p.)**
- **Kärkihanke ja syrjinnän kokemus: Psyykkisen hyvinvoinnin ja affektiivisen tilan vaikutus syrjinnän kokemukseen. (0,25 p.)**
- **Kärkihanke ja oikeudenmukaisuuden kokemukset. Menettelytapojen / Jaon / Vuorovaikutuksen oikeudenmukaisuus. (0,25 p.)**